

SYLABUS

Nazwa przedmiotu PISMO I PISANIE W EDUKACJI DZIECI		
Kierunek Pedagogika	Specjalność: edukacja przedszkolna/wczesnoszkolna	
Stopień/tytuł naukowy Prof. dr hab mgr	Imię Jan Małgorzata	Nazwisko Grzesiak Gałczyńska
Liczba godzin 15 – wykład (15 – ćwiczenia)	Tryb studiów stacjonarny /niestacjonarny	
Typ przedmiotu specjalnościowy	Rodzaj zajęć Wykład (+ ćwiczenia)	
Rok studiów	Liczba punktów ECTS (wypełnia uczelnia)	
Kod przedmiotu (wypełnia uczelnia)	Język wykładowy polski	

Cele przedmiotu i założenia

Założeniem tego przedmiotu jest przygotowanie studentów do skutecznego kształtowania umiejętności poprawnego pisania wśród dzieci w toku edukacji w przedszkolu oraz w klasach I-III.

Celami szczegółowymi są:

1. Zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami z zakresu pisma i procesem nauki pisania (podstawowe pojęcia, zagadnienia, normy i teorie z zakresu grafomotoryki dziecka)
2. Ukazanie szczególnego znaczenia pisma i nauki pisania już w przedszkolu i kontynuacji w klasach początkowych.
3. Opanowanie zasad poprawnej diagnozy dziecka oraz kształtowania umiejętności pisania u dziecka – z uwzględnieniem jego uwarunkowań psychomotorycznych;

Poprzez studiowanie tego przedmiotu student powinien:

- posługiwać się podstawowymi pojęciami i podstawami teoretycznymi z zakresu nauki pisania,
- potrafić przeprowadzić pełną diagnozę (zwłaszcza obserwację i analizę wytworów) dziecka w toku zabawy i w toku posługiwania się przyrządami piszącymi (i kreślarskimi),
- wyjaśniać, interpretować oraz ewaluować przejawy i efekty zachowań (aktywności) dzieci w kontekście ukierunkowanego procesu nauki pisania,
- projektować materiały dydaktyczne dla dziecka z zakresu pisma i pisania w aspekcie jego indywidualnych potrzeb, dążeń oraz możliwości psychofizycznych,
- stosować zabiegi metodyczne (i terapeutyczne) w kształtowaniu kompetencji dziecka w zakresie pisania na gruncie diagnostyki psychopedagogicznej danego przypadku indywidualnego (grupy dzieci).

Wymagania wstępne

Znajomość:

- podstaw psychologii rozwojowej i dydaktyki ogólnej,
- biomedycznych podstaw rozwoju dziecka,
- zasad diagnostyki psychopedagogicznej,
- zasad pisania wg norm ortograficznych

Treści merytoryczne przedmiotu**Tematyka zajęć****Wykłady:**

Istota pisma i pisania – uwarunkowania psychofizjologiczne.
Czynniki składowe aktu graficznego pisma dziecka.
Wartość pisma – semiotyczne podstawy pisania, poszukiwanie znaczenia pisma i pisania w rozwoju człowieka.
Etapy kształtowania umiejętności i sprawności pisania w procesie edukacji początkowej (i domowej) dziecka.
Rozwój – dlaczego dzieci tak rysują i tak piszą (np. bazgroły, twórczość plastyczna dziecka).
Motywowanie dziecka do ćwiczeń w pisaniu - ekspresja twórczości w dzieciństwie, twórczość artystyczna a sztuka u dziecka.
Nauka i doskonalenie pisania - ciągłość procesu pisania a zasada systematyczności kształcenia.
Nauka pisania wobec praworęczności i leworęczności - kopiowanie modelu.
Wyniki badań dotyczące praktyki klinicznej i edukacyjnej w przedszkolu i w klasach początkowych.
Pismo a komputer w edukacji dzieci - pismo wykonywane na komputerze; programy edytorskie ; kroje pisma a kaligrafia.
Pisanie, czytanie i mówienie dzieci - a współczesne elementarze polskie.
Wskazówki i rady praktyczne dotyczące nauki pisania w przedszkolu i w klasie I – na gruncie badań empirycznych.

Ćwiczenia:

Wzory pisma.
    Obserwacja dziecka piszącego.
    Aktywność dziecka w pisaniu.
Pismo i pisanie u dzieci leworęcznych/praworęcznych - w praktyce klinicznej i edukacyjnej w przedszkolu i w klasach początkowych.
.Diagnoza pisania wśród dzieci .
    Stan pisma dziecka.
    Błędy graficzne w piśmie.
    Ocena pisma dziecka.
Programy terapeutyczne – doskonalenie pisma dziecka (podejście indywidualne).
Próby pisma kaligraficznego.
    Ćwiczenia przygotowawcze.
    Kształtowanie precyzyjnej sprawności manualnej dziecka poprzez pisanie (przez pisanie do coraz wyższej sprawności grafomotorycznej dziecka – czy pisanie dla pisania ?).
Analiza wybranych rozwiązań metodycznych - scenariuszów zajęć z dziećmi (indywidualnie i grupowo).
Ćwiczenia w konstruowaniu scenariuszów (programów) szczegółowych w odniesieniu do dziecka – grupy dzieci w oparciu o wyniki diagnozy.

	<p>Próby zajęć praktycznych z dzieckiem (indywidualnie lub w grupie) i ich dokumentowanie wraz z ewaluacją.</p> <p>Wystawka osiągnięć szczególnych studentów w toku zajęć w uczelni i w kontakcie z dzieckiem.</p>
Metody kształcenia	
<p>Wykłady, pokazy i obserwacje (w tym filmy dydaktyczne, zajęcia edukacyjne), analiza materiałów dydaktycznych dla uczniów w zakresie nauki pisania i czytania, projekty edukacyjne, zajęcia praktyczne z dziećmi</p>	
Forma oceny	
	Bieżąca ocena wytworów własnych studentów – prac kontrolnych; przeprowadzenie obserwacji dziecka piszącego - opracowanie analizy i interpretacji pisma wybranego dziecka
	Śródsemestralne kolokwia pisemne/ustne; samodzielne wykonanie odręcznego pisma kaligraficznego w liniaturze
	Praca końcowa – semestralna; znajomość literatury, w tym materiałów dydaktycznych dla dzieci w przedszkolu i w klasach początkowych
	Inne: prezentacje osiągnięć studentów – seminarium, forum studenckie, koło naukowe

Spis zalecanych lektur	
Literatura podstawowa (do wyboru)	
	<p>Baczyńska H., <i>Metodyka nauczania gramatyki w klasach I-III szkoły podstawowej</i>, WSiP, Warszawa 1981.</p> <p>Bogdanowicz M., <i>Trudne litery</i>, Wyd. Rożak, Gdańsk 1992.</p> <p>Brudzewski J., Brudzewska M., Jakubczyk A., <i>Nauka pisania metodą płynnego ruchu, podręcznik dla nauczycieli nauczania zintegrowanego</i>, OW Szkolna, Warszawa 2003.</p> <p>Dmochowska M., <i>Zanim dziecko zacznie pisać</i>, WSiP, Warszawa 1991.</p> <p>Berthet D., <i>Wprowadzenie do nauki pisania</i>. Wyd. Cyklady. Warszawa 2002.</p> <p>Cackowska M., <i>Nauka czytania i pisania w klasach przedszkolnych</i>. WSiP. Warszawa 1984.</p> <p>Jakubowicz A., Lenartowska K., <i>Metody nauki czytania i pisania we współczesnych elementarzach polskich</i>, Wyd. Arcanus, Bydgoszcz 1997.</p> <p>Kulpa J., Więckowski R., <i>Metodyka nauczania języka polskiego w klasach początkowych</i>. Warszawa 1983.</p> <p>Majchrzak I., <i>Wprowadzenie dziecka w świat pisma</i>, Warszawa 1995.</p> <p>Malendowicz J., <i>Nauczanie ortografii w klasach I-IV szkoły podstawowej</i>, WSiP, Warszawa 1976.</p> <p>Nagajowa M., <i>Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu</i>, WSiP, Warszawa 1977.</p> <p><i>Podstawa programowa z komentarzami. Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna</i>, Kapitał Ludzki, MEN 2009.</p> <p>Saloni Z., <i>O kształceniu umiejętności pisania</i>. WSiP, Warszawa 1979.</p> <p>West S., Cox A., <i>Zanim dziecko zacznie czytać i pisać</i>, Wyd. Liber, 2005.</p> <p>Wróbel T., <i>Pismo i pisanie w nauczaniu początkowym</i>. WSiP. Warszawa 1979.</p> <p>Zakrzewska B. <i>Trudności w czytaniu i pisaniu</i>. Modele ćwiczeń, WSiP, Warszawa 1996.</p> <p>Żytko M., <i>Pisanie - żywy język dziecka</i>, Wyd. UW, Warszawa 2006.</p>

	Literatura uzupełniająca (do wyboru)
	<p>Banach A., <i>Nauka pisania</i>, Wyd. Literackie, Kraków 1971.</p> <p>Czelakowska D., <i>Metodyka edukacji polonistycznej dzieci w wieku wczesnoszkolnym</i>, Impuls, Kraków 2010.</p> <p>Franczyk A., Krajewska K., Skorupa J., <i>Skarbiec nauczyciela terapeuty</i>, Impuls, Kraków 2011.</p> <p>Gaweł E., <i>Ćwiczenia grafomotoryczne</i>, Impuls, Kraków 2010.</p> <p>Gutowska H., <i>Zanim dziecko pójdzie do szkoły</i>, IW CRZZ, Warszawa 1975.</p> <p>Jankowska K., Korona E., Malepsza T., <i>Mam dziecko w I klasie. Materiały dla dziecka</i>, Wyd. ADAM, 2010. Kaja B., <i>Zarys terapii dziecka</i>, Akad. Bydg., Bydgoszcz 2001.</p> <p>Łątkowska M., Uhma K., <i>Przygotowuję się do nauki pisania</i>, Siedmioróg, Warszawa 2008.</p> <p>Luke A., <i>Sztuka pisania</i>, Luna, Wrocław 1993.</p> <p>Malendowicz J., <i>O poprawność pisemnych wypowiedzi uczniów klas I – IV</i>, WSiP, Warszawa 1974.</p> <p><i>Pierwsze zabawy w pisanie, zeszyt ćwiczeń misia Puchatego</i>, Grafag, Warszawa 2008.</p> <p><i>Pisanie literek, 4-6 lat</i>, Literka, Warszawa 2010.</p> <p><i>Pisanie literek, 5-7 lat</i>, Literka, Warszawa 2010.</p> <p>Pomirska Z., Wieczorek D., <i>Wygraj z dysgrafią</i>, UJK, Kielce 2007.</p> <p>Scherman R., <i>Pismo nie kłamie</i>, wyd. LUNA, Wrocław 1991.</p> <p>Wiszniewski A., <i>Sztuka pisania</i>, Katowice 2003.</p> <p>Wiszniewski A., <i>Tajniki pisania</i>, Wideograf II, Katowice 2008.</p> <p>Inne – książki i artykuły (w uzgodnieniu z prowadzącymi zajęcia)</p>